

foto: I. Vrabič

Geografska širina

e-novičnik Oddelka za geografijo FF UL

april 2020

ISSN: 2630-1660

Spoštovani!

Oddelek za geografijo že mesec dni deluje v e-okolju. Študenti nam sporočate, da e-izobraževanje poteka brez večjih težav. Na vaša vprašanja nemoteno odgovarjajo tudi strokovni sodelavci našega oddelka. Če nastopi kakršna koli težava, nas prosim takoj obvestite, da jo s skupnimi močmi rešimo.

Tokratna številka med vas, naše drage bralce e-novičnika, prinaša nekaj osebnih zgodb naših kolegic in kolegov z različnih delov sveta. Na preskus je postavljena geografska prilagodljivost – preberite, kako so se dnevi zadnjega meseca odvijali v Španiji, na Novi Zelandiji, na Laponskem, v Belgiji in na križarjenju.

Vsem Vam in Vašim najdražjim želimo zdravja in tudi prijetne velikonočne praznike.

Irma Potočnik Slavič, predstojnica

P. S. V času, ko je veliko dogodkov odpovedanih, nas posebej veseli, da so organizatorji v omejenem obsegu izvedli »e-Noč geografije«, o čemer lahko preberete na: <https://novice.sio.si/2020/04/05/noc-geografije-2020/>.

Novice

“Kia Kaha” – Sporočilo z Nove Zelandije

Prvi primer okužbe s korona virusom se je na Novi Zelandiji pojavil 28. februarja 2020. Zaradi velike odvisnosti novozelandskega gospodarstva od kitajskega trga pa se je o njem veliko govorilo že precej prej, sprva predvsem kot o gospodarskem problemu. V začetku februarja potnikom s Kitajske vstop v državo ni bil več dovoljen, z izjemo državljanov Nove Zelandije in tistih z dovoljenjem za stalno bivanje.

Vse to je sovpadalo s koncem poletnih počitnic in množičnim vračanjem državljanov in stalnih prebivalcev kitajskih korenin po praznovanju

kitajskega novega leta. Vseeno je do naslednjega zaznanega primera minil skoraj teden dni in 4. marca 2020, takrat ko je Slovenija prijavila prvi primer okužbe, je bila potrjena druga okužba, in sicer pri osebi, ki se je vrnila iz severne Italije. Naslednjih štirinajst dni se število ni kaj dosti povečevalo, vsi potrjeni primeri so bili »uvoženi« in dosledno so poskušali izslediti vse bližnje kontakte okuženih oseb. Za primerjavo, 13. marca 2020, ko so se sorodniki, ki so bili pri nas na obisku, vračali v Slovenijo, je bilo pri nas okuženih 5 oseb, v Sloveniji pa že 141.

Takrat so v službi začeli preverjati, če imamo vsi vse potrebno in kako

deluje sistem dela od doma, ki je sicer uveljavljena praksa, a ne v takem obsegu. Tudi šole so vzpostavile virtualne učilnice in govorilo se je, da moramo biti pripravljeni na to, da se ukrepi zaostrijo. Ves čas so poročali o novih primerih, a hkrati mirili, da še ne prihaja do prenosa v skupnosti. Uvedli so štiristopenjski sistem alarmiranja in spletno stran z vsemi podatki in navodili (<https://covid19.govt.nz>). Nekateri strokovnjaki so glasno svarili, da je čakanje nespametno, vendar je vlada Jacinde Ardern vseeno odlašala z razglasitvijo zaprtja države.

Slika z moje ulice. Na splošno pa je, tako kot po lanskem terorističnem napadu v Christchurchu, v celotni novozelandski skupnosti čutiti podporo in povezanost. Marsikatero sporočilo se zaključuje s "Kia kaha" - "Ostani močen" (foto: T. Koželj).

Po nekajdnevni tretji stopnji je z 18. marcem 2020 vendarle pričel veljati alarm četrte stopnje, ki uvaja pouk in delo od doma, prepoveduje druženje in dovoljuje gibanje na prostem le za potrebe rekreacije, nakupovanja in za nujne opravke. Vlada je med drugim sprejela paket pomoči gospodarstvu v skupni vrednosti nekaj več kot 12 milijard novozelandskih dolarjev, odlog plačila kreditov in zamrznitev najemnin.

Število okuženih je po 21. marcu 2020 začelo strmo naraščati, precej hitreje kot v Sloveniji. Kljub temu da za prvo osebo, ki je umrla zaradi COVID-19, ne poznajo vira okužbe in so jo nekaj dni zdravili v bolnici zaradi domnevnih zapletov pri gripi in dejstvu, da testirajo le osebe, ki kažejo simptome ali so bili v neposrednem stiku z okuženo osebo, minister za zdravje pravi, da je prenos v skupnosti zelo nizek. Pri odločitvah, ki jih sprejema vlada, se precej pozna novozelandska navezanost na Združeno kraljestvo in sledenje modelom raziskovalcev Kraljevega kolidža Univerze v Londonu.

Po enem tednu življenja v "mehurčku" smo se začeli prilagajati novim razmeram. Delo od doma otežujejo tehnične težave zaradi preobremenjenega omrežja, zato večino dela opravimo zgodaj zjutraj in pozno popoldan ali zvečer. Šole so medsemestrskeske počitnice predstavile en teden vnaprej, vendar se učenci in učitelj vsak dan srečajo v spletni učilnici, na voljo pa imajo tudi precej gradiva za samostojno delo. Kljub temu da

situacija prinaša svojevrstne izzive, je to vseeno nizka cena v primerjavi z zdravstvenimi delavci, trgovci in ostalimi nujnimi poklici ter tistimi, ki dela ne morejo opravljati od doma in je njihova prihodnost, kljub trenutnemu nadomestilu, precej bolj negotova. Poseben primer so Novozelandski na delu v Avstraliji, ki tam niso upravičeni do državne pomoči, v domovino pa se zaradi različnih razlogov tudi ne morejo vrniti.

Novozelandski so precej iznajdljivi in vedno najdejo razlog, da si postavljajo izzive ter se hkrati zabavajo, s tem pa tudi poskrbijo za duševno zdravje. Tokrat z lovom na medvedke preganjajo dolgčas otrok (foto T. Koželj).

Prostorska razporeditev »registriranih medvedkov« (ažurirana karta je dostopna na spodnji povezavi). Upamo, da bo njihovo število ostalo večje od števila okuženih s COVID-19. Povezava: <https://nzbearhunt.maps.arcgis.com/apps/Media/index.html?appid=c29e1861214449ebb3a552c073938d6b> (foto T. Koželj).

Na splošno ljudje podpirajo in spoštujejo predpise. Še posebej zaskrbljena pa je maorska skupnost, saj se bojijo, da bi tako kot pandemija gripe leta 1918, nova pandemija najbolj prizadela prav njih. Zaradi večje nagnjenosti k srčnožilnim in pljučnim boleznim ter

slabšega dostopa do zdravstvenih storitev sodijo med najbolj ogrožene skupine. Da bi zaščitili svoje starešine, so nekatere skupnosti še pred razglasitvijo alarma četrte stopnje zaprle svoje meje.

Tanja Koželj

COVID-19 v Belgiji in vračanje domov v času izrednih razmer

Če začnemo najprej s statistikami: trenutno je na svetu evidentirano okuženih 1.016.793 oseb, 53.245 mrtvih in ozdravelih 213.164. V Sloveniji je 897 okuženih oseb, 17 mrtvih in 70 ozdravelih; v Belgiji je 15.348 okuženih, 1011 mrtvih in 2495 ozdravelih. V Belgiji pa je izjemno zanimivo prostorsko širjenje, namreč v flamskem delu države je 10.496 vseh aktivnih primerov, v Valoniji pa »le« 2593. Bruselj, ki se šteje za svojo regijo, ima 1717 primerov, pri 280 primerih pa lokacija ni znana oz. so okuženi tujci, ki živijo v Belgiji.

Vsaka evropska država se je v začetku širjenja virusa bojevala drugače, pri čemer tudi Belgija ni nobena izjema. Prve ukrepe so v Belgiji sprejeli že dobrih 14 dni pred uradnim začetkom karantene. Konec februarja (začetek marca 2020) nam je rektor poslal prvi sveženj ukrepov, ki so se nanašali predvsem na osebno higieno. Sama sem živela v Liège-u, valonski (francosko govoreči) regiji, kjer uporabljajo kot pozdrav med prijatelji in znanci poljub na lice. Rektor na univerzi v Liège-u je priporočil, da se prenehamo poljubljati in zmanjšamo ostale osebne stike. Tako kot v Sloveniji je drugi sklop ukrepov prišel v veljavo 12. 3. 2020 ob polnoči, saj je rektor takrat suspendiral vsa predavanja, vaje in delo na univerzi. Vsa predavanja bodo zaenkrat zamenjana z virtualnimi predavanji. Flamska regija je bila v začetku širjenja virusa bolj prizadeta, zato so bolj strogi ukrepi začeli veljati prej. S ponedeljkom, 16. 3. 2020, so bile zaprte vse šole, univerze, restavracije (dovoljeno je naročanje hrane), »kafetarije« in diskoteke. Vrtci so bili še vedno odprti, vendar s strožjimi pravili. Varstvo otrok je bilo zagotovljeno vsem staršem, delujočim v službah, ki so pomembne za delovanje sistema (zdravstvo, policija) in pa staršem, ki si drugačnega varstva ne

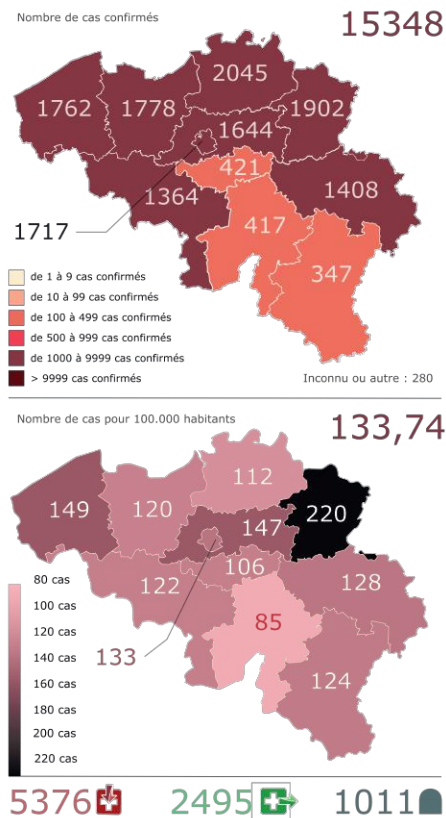
ne morejo organizirati. Priporočeno je bilo, da otrok ne pazijo stari starši oziroma se varstvo otrok, kjer ni druge možnosti kot vključitev starih staršev, prav tako organizira. Zanimivo pa je, da so jasli (varstvo otrok do 2. leta) ostale odprte. Razlogov, zakaj ostajajo odprte, je več: majhni otroci - čeprav bolezen lahko prenašajo - ne razvijejo hujših simptomov, hkrati pa so manjše skupine in prostor je manjši, kar hkrati omogoča upoštevanje pravil higiene. Vsi športni, kulturni, folklorni dogodki - tako zasebne kot javne aktivnosti - so bili odpovedani. Trgovine z živili, lekarne in supermarketi so ostali odprti tako med tednom kot med vikendom. Ostale prodajalne so bile lahko odprte le med tednom po skrajšanem delovnem času. V tem času je bila tržnica še dovoljena, vendar izključno samo za prodajo živil ter z upoštevanjem razdalje med posamezniki.

Ulice v Belgiji pred nastopom strogih ukrepov (foto: K. Čevka).

Ukrepi, ki so popolnoma spremenili življenje v Belgiji, so stopili v veljavo nekaj dni kasneje, v sredo, 18. 3. 2020, opoldan. Belgijska vlada je na svoji seji potrdila skoraj popolno karanteno, ki naj bi bila v veljavi do 5. 4. 2020, vendar so jo že podaljšali do konca aprila. Trgovine z živili in supermarketi so ostali odprti normalno, vendar le ob upoštevanju, da je v trgovini ena stranka na 10 m² maksimalno 30 minut. Vse nočne trgovine (tiste, ki so normalno odprte 24/7) se

morajo zapreti ob 22. uri ter upoštevati socialno distanco. Tržnice so bile odpovedane. Restavracije in kafetarije so ostale zaprte, razen če je naročilo hrane dovoljeno. Storitve, kot je frizer, so dovoljene, vendar ob upoštevanju socialne distance, naenkrat je lahko v salonu le ena stranka. Vse trgovine, ki niso nujno potrebne, so zaprte. Vsi prebivalci so bili pozvani, da ostanejo doma, da zmanjšajo kontakte z drugimi v največji mogoči meri, izjema so le družinski člani oziroma ljudje, ki živijo v istem gospodinjstvu. Izhodi so dovoljeni le za dnevno migriranje na delo (povsod, kjer je mogoče, je potrebno organizirati delo od doma), za nujna potovanja (obisk zdravnika, nakup živil, nakup hrane za živali, obisk lekarne, pošte, knjižnice - dovoljen dvig knjig, ki jih rezerviramo preko spleta, banke, bencinske črpalke ali pomoč ljudem, ki jo potrebujejo). Nakup živil je priporočljivo, da opravi le ena oseba v gospodinjstvu. Jasli za otroke so ostale odprte, medtem ko je ostalo šolstvo zaprto. Posebno je bilo navedeno, da je potovanje dovoljeno za prevoz otrok v varstvo. Vsa podjetja morajo maksimirati delo od doma, brez izjem. Vendar, če to ni mogoče, je potrebno upoštevati pravilo socialnega distanciranja, če to ni upoštevano, bodo podjetje zaprli in mu naložili visoke kazni. V službah, ki so potrebne za delovanja sistema, delujejo kot običajno, vendar morajo prav tako upoštevati socialno razdaljo. Vsa srečanja in druženja so prepovedana, zato so zaprti vsi muzeji, kine, gledališča in živalski vrtovi. Dovoljena in tudi priporočena je fizična aktivnost, vendar samo z družinskimi člani oziroma posamezniki, ki si delijo gospodinjstvo, z upoštevanjem razdalje 1,5 m med posamezniki. Javni prevoz obratuje normalno, vendar so upoštevani strogi ukrepi glede higiene in socialne distance (na avtobusu je naenkrat lahko največ 15 ljudi, vstop pri vozniku je prepovedan). Taksi in podobni prevozi so dovoljeni, ampak morajo vzdrževati higieno in zmanjšati število potnikov. Vsako potovanje izven belgijskih meja je prepovedano, izjema so posamezniki, ki delajo v Luksemburgu in Nemčiji.

Flamska regija je bila v začetku širjenja bolj prizadeta kot Valonska (foto: K. Čevka).

Za zagotavljanje upoštevanja teh ukrepov je zadolžena policija. Po mojih izkušnjah so se ljudje držali vseh ukrepov, predvsem zaradi enormnih kazni in povečanega nadzora. Policija (ki je v Belgiji oborožena tako kot prava vojska ali pa še bolje) je strogo nadzorovala ulice in zelene površine v mestih, ljudi pa opozarjala, da se morajo karantene držati. V Valoniji, bolj natančno v moji komuni (občini), število okuženih ni naraščalo tako hitro kot v drugih delih Belgije. Nadzor zato v moji komuni ni bil tako strog kot na primer v Bruslju, kjer je policija uporabljala brezpilotne zrakoplovce za nadzor ljudi v parkih. Ukrep socialne razdalje v času fizične aktivnosti na prostem se je kasneje bolj zaostрил, tako da sta zunaj na 1,5 m lahko skupaj dva posameznika. Izjema so člani gospodinjstva in družine. Razlog, zakaj so ta ukrep še dodatno poostriili, je, da je bilo vreme v prvih dneh karantene toplo in sončno (v vsem letu v Belgiji nismo videli toliko sonca), zato so ljudje uživali zunaj, se družili, sprehajali, kar je v praksi pomenilo, da socialne

razdalje ne upoštevajo in s tem lahko dodatno širijo virus.

Približno istočasno so se ukrepi stopnjevali v Sloveniji. Tako sem se najprej sprijaznila z ukrepi: namreč en mesec brez nepotrebnih potovanj ni večji problem. Prijateljica s Hrvaške, ki je tudi živela v študentskem domu, se je odločila vrniti domov že v petek, 13. 3. 2020. Sama sem najprej poklicala vse ambasade in univerzi ter se odločila, da ostanem in prekličem svoje potovanje v Slovenijo (31. 3. 2020 sem se želela vrniti za dva tedna, ker so po študentskem koledarju velikonočne počitnice). Moja prva odločitev je bila, da počakam do ponedeljka, 16. 3. 2020, in se nato odločim, kaj bom storila. Že v nedeljo pa so sporočili, da bo letališče v Ljubljani zaprto. Tako je bila odločitev zame »dokončna« – ostanem v Belgiji.

Prvih nekaj dni je bilo zelo težko, ker sem ves čas sedela za računalnikom in brala novice ter se po nepotrebnem sekirala. Odločitve so bile izven moje moči, nič več nisem mogla narediti kot to, da se sprijaznim z novonastalimi okoliščinami. V skrbeh za moje psihično zdravje je bila tudi moja družina, s katero sem bila preko socialnih omrežij v stiku vsak dan zjutraj in želela ostati na zvezi skoraj ves dan. V prvem tednu karantene nisem naredila skoraj nič produktivnega. Zaradi pretirane uporabe računalnika so me bolele oči in hrbet, zato sem se odločila, da bom vsak dan šla na sprehod in da bom omejila svoj čas za računalnikom.

Blagodejen učinek imajo sprehodi po bližnjem krajinskem parku (foto: K. Čevka).

Marsikomu so motivacijo dajala virtualna predavanja in delo za študij. V mojem primeru temu ni bilo tako.

Namreč skoraj z vsemi predavanji smo že zaključili in profesorji so nam sporočili, da bodo imeli zadnje predavanje konec aprila, ko se bodo stvari umirile. Tako sem svojo energijo preusmerila v pisanje magistrskega dela. Imela sem srečo, ker sem živela izven mesta v kampusu, kjer so nas obdajale zelene površine – krajinski park.

Ravno sem se privadila na omejitve, ko so nam 23. 3. 2020 sporočili, da univerza zapira svoja vrata do konca šolskega leta in da se pouk ne bo nadaljeval po velikonočnih počitnicah. Vse delo bo potekalo virtualno, vendar se zaenkrat še niso dogovorili o poteku izpitov, praks in terenskega dela. Po sprejetju tega ukrepa sem bila spet pred odločitvijo, ali ostati in tvegati, da se mogoče ne bom mogla vrniti še vse poletje ali pa se vrniti domov in s potovanjem tvegati okužbo. Po premisleku sem se odločila vrniti se domov (tako mi je svetovala tudi ambasada).

Čakal me je naporen teden, saj sem načrtovala, da se bi vrnila z avtom (prav tako sem šla v Belgijo z avtom), ker sem imela preveč prtljage in ostalih stvari, ki jih nisem mogla vzeti s sabo. Tako sem kontaktirala predstojnika študentskega doma, ki mi je rekel, da stvari ne morem pustiti tam (kljub temu da novih študentov do nadaljnjega ne bodo sprejemali). Kontaktirala sem še prijateljico, živečo v centru mesta, ki mi je rekla, da bo z veseljem vzela vse moje stvari in jih pazila, dokler ne bom imela možnosti se vrniti z avtom. Seliti vse stvari z javnim prevozom ni bilo enostavno, ampak sem, s pomočjo prijateljice iz Irana, uspela prenesti vse stvari na varno. Kupiti sem morala tudi večji kovček, ker ga nisem imela (kaj torej narediti, ko so vse trgovine zaprte in kovčka ne moreš kupiti). Na srečo sem precej iznajdljiva. Pregledala sem socialna omrežja, kjer ljudje prodajajo rabljene stvari in od prijazne gospe kupila velik kovček.

Moj let je bil na sporedu v petek, 27. 3. 2020, globoko v sebi sem se psihično tudi pripravila na to, da bo polet mogoče odpovedan. Najtežje pri načrtovanju poti domov pa je bilo, da se od svojih prijateljev, ki so živeli v mestu, nisem mogla posloviti. V

četrtak je bil let iz Bruslja v Zagreb potrjen, tako sem še poklicala vse ambasade, univerzi in jim sporočila, da se vračam domov. Problem je bil, ker so se stvari spreminjale iz ure v uro in dejansko nihče ni vedel, kaj se bo čez nekaj ur zgodilo.

Naletela bi lahko še na dve težavi: ali da bi mi preprečili vstop na letalo, ker nisem državljanica Hrvaške, ali pa bi mi na Hrvaškem odredili 14 dni karantene. Poleg tega pa se je pojavil tudi problem, kateri mejni prehodi bodo odprti. Že pred odhodom sem se pripravila na vse mogoče scenarije in se pozanimala, kako postopati, če naletim na takšno težavo. V petek popoldan sem se iz Liége-a odpravila v Bruselj, kjer sem čakala na svoj let pred stavbo, tako da sem se čim bolj oddaljila od ljudi ter zmanjšala možnosti okužbe. Let je potekal brez težav in okoli 23. ure sem pristala v Zagrebu. Na Hrvaškem sem morala povedati, da se takoj vračam v Slovenijo in da me že čaka taksisti, ki me bo odpeljal do meje. S taksistom smo bili dogovorjeni vnaprej: če bi bilo potrebno, bi me ali peljal na drugi mejni prehod ali pa v primeru, da bi morala v karanteno že na Hrvaškem, bi me peljal do znanke, ki ima stalno prebivališče blizu Zagreba. Prvič v življenju sem mejo prečkala peš in brez težav prišla v Slovenijo, kjer so me čakali starši. Da pa smo upoštevali čim več napotkov, sem pred vstopom v avto zamenjala oblačila in si naredila masko in rokavice. Vsa prtljaga je šla v črne vreče, roke smo si umili in razkužili. V zgodnjih jutranjih urah smo prišli domov, kjer sem naslednjih 14 dni v samoizolaciji. Na mojo srečo imamo veliko hišo in imam dejansko lastno stanovanje s svojim vhodom, kjer mi ni potrebno ves čas uporabljati rokavic in maske. Z družino se srečamo le zunaj na 3 m z uporabo maske in rokavic. Mislim, da je trenutna karantena hotel s polnim penzionom, saj je zame res dobro poskrbljeno. V trenutnih razmerah smo se naučili kar nekaj pomembnih lekcij: bolezen ne izbira ne posameznikov ne držav. Tako so vse bogatejše države v Zahodni Evropi dokaj pozno sprejele ukrepe za zajezitev širjenja bolezni.

Klara Čevka, študentka na Erasmus izmenjavi v Belgiji

Doživljanje pandemije v Sevilji

Petek, 6. marec 2020: v Španiji vse poteka normalno. Predavanja so odpadla, da so lahko študentje podprli mlajše pri splošni stavki dijakov glede izobraževalnega sistema. To je bil prvi dopoldanski shod, ki se ga nisem udeležila, temveč ta čas preživela v univerzitetni knjižnici, da se bom popoldne čiste vesti lahko udeležila shoda Erasmus študentov, organiziranega v sklopu t.i. Državnega dogodka ESN (Erasmus Student Network). Gre za enega izmed dveh velikih dogodkov za Erasmus študente iz vse Španije, ko se ti zberejo v enem od večjih španskih mest. Tisti vikend se nas je v Sevilji zbralo več kot 1500. Torej na isti dan sta bila v Sevilji dva večja oz. pomembna dogodka, medtem ko so v nekaterih evropskih državah že začeli omejevati javne prireditve, število gostov in podobno; v Španiji o tem ne duha ne sluha. V nedeljo, 8. marca, so povsem nemoteno potekali feministični protesti po vsej Španiji, ki se tradicionalno organizirajo ob dnevu žena. Med odgovornimi ni pomislekov o izvedbi dogodka, številne javne osebe so še dodatno pozivale ženske, da se udeležijo stavke. Medtem ko so nekateri prijatelji in znanci že nestrpno spremljali situacijo v Sloveniji, je v Španiji bilo vse mirno. O prekinitvi predavanj se še ni razpravljalo, ker številke (600 primerov v celi državi) tam pač niso bile "zaskrbljujoče". Samo z nedelje na ponedeljek se je število okuženih že podvojilo (1200 okuženih), za pristojne pa je to bilo "razumljivo majhno" število.

V naslednjih dneh so številke začele eksponentno rasti, življenje pa se je (vsaj v Sevilji) nemoteno odvijalo naprej. Medtem ko je v Sloveniji družbeno življenje počasi začelo umirati (odpoved predavanj, odpoved večjih dogodkov, zmanjšanje dovoljenega števila udeležencev na javnih in zasebnih prireditvah ipd.), je na jugu Španije življenje potekalo povsem normalno. Govorilo se je o eksponentni rasti okužb v Madridu, Baskiji in Kataloniji, kot žariščih in "edinih", kjer so se stvari začele odvijati z drugim tempom kot po preostalih delih države. Te avtonomne pokrajine so bile tudi prve, ki so začele

sprejemati ukrepe. Tako so že z 9. marcem preklicali pedagoške procese (od vrtcev do univerz), odsvetovali nepotrebna potovanja in izlete, ter starejšim priporočili, da se izolirajo in ne zapuščajo doma, če to ni nujno potrebno.

Nakupovalne ulice v središču Sevilje, decembra 2019 (foto: K. Cafuta).

Ujeta med slovensko dogajanje in tisto v Španiji, sem primerjala ukrepe, naraščanje števila okuženih. Ena velika zmeda, morje dezinformacij. Najprej absolutne številke, potem še relativne, vse, kar bi mi pomagalo razumeti reakcijski čas primerjanih držav v dani situaciji. Sošolci in profesorji na tukajšnji fakulteti niso bili zaskrbljeni, živeli so v andaluzijskem mehurčku, kjer se zaradi visokih temperatur virus tako ali tako ne more "prijeti". Potem so tukaj še črne novice iz Italije, rast okužb tudi v drugih evropskih državah. Države so se s situacijo spopadale vsaka s svojo hitrostjo. Ali v Španiji res ni razloga za preplah in je neodzivnost vlade upravičena? Potrebno je poudariti, da so v Španiji razlike bile opazne že na regionalnem nivoju, tako imamo na eni strani npr. Ekstremaduro; avtonomna pokrajina, ki se je začela zapirati kljub temu, da tam uradno še ni bilo okužb, kar je paraliziralo javni promet po zahodni strani države in zmanjšalo pretočnost s severa proti jugu in pa proti Portugalski (ena najbolj priljubljenih poti na Portugalsko preko Badajozja do Lizbone, Porta ipd.). Po drugi strani pa imamo regije, kot je npr. Madrid, ki se je začel počasi zapirati šele potem, ko so imeli že

precejšnje število okužb (9. 3. je bilo samo v Madridu 469 potrjenih primerov, 13. 3. pa že skoraj 2000). Država se še ni odzvala, mnogi državljani pa so že zganjali paniko in praznili trgovine. A v realnosti je življenje potekalo kot ponavadi. Ljudje so hodili v službe, otroci v šole, študentje na faks.

Prva cimra od štirih je stanovanje zapustila že v nedeljo (morda je predvidela vso situacijo), druga pa v sredo, ker se je Portugalska začela zapirati in se je zbal, da se sicer ne bo mogla vrniti v svojo državo. Tako sva v stanovanju ostali dve. Jaz in Patricia, ki se je odločila ostati zaradi šibkega zdravja njenih bližnjih v Valladolidu. Prijateljica iz Italije mi je v sredo sporočila, da se je zaradi neodzivnosti tukajšnje vlade odločila za samoizolacijo v Budimpešti, kjer je na študijski izmenjavi njen fant. Ob njeni odločitvi se zamislim. Ali dekle pretirava ali je ravnalo odgovorno in prav? Bi morala tudi jaz premisliti o čem podobnem? Kaj pa predavanja? Je boljše, da opravim večji nakup in se zaprem v stanovanje? Da in ne. V upanju, da bodo oblasti kmalu razglasile izredne razmere in sprejele ukrepe glede omejitve socialnih stikov, sem podlegla pritiskom in v teh dneh opravila več nakupov. Priskrbela sem si hrano za daljše obdobje, potem pa kontradiktorno nadaljevala s predavanji, namesto da bi ostala doma. V četrtek je minister za šolstvo priporočil začasno prekinitvev pedagoških procesov, tako so se še isti dan sestali rektorji univerz in sprejeli sklep, da začnejo s ponedeljkom, 16. 3. (do 30. 3.), izvajati pedagoške procese na daljavo. Sprašujem sošolce z ene smeri, nato sošolce z druge, ali bodo v petek še šli na predavanja. Prijateljica mi odsvetuje, da bi šla, ampak jaz naredim ravno nasprotno. Na prvem predavanju v petek, 13. 3. nas je bilo 10 od cca. 70, na drugem 7 od 30. Prijateljica me nagovarja, naj zapustim fakulteto kar se da hitro in se zaprem v stanovanje. Petek trinajsti, poslušam tiktakanje ure zadnjih predavanj. Napetost narašča in namesto o snovi razmišljam o tem, ali imam dovolj hrane za napovedan vesoljni potop, ali ne. Stopim iz

fakultete. Zunaj je lep sončen dan in ljudje kot zmeraj hitijo vsak v svojo smer. Okrog sebe ne zaznam panike, ki jo čutim v sebi. Pridem domov, na elektronski pošti me čaka obvestilo o možnosti prekinitve izmenjave. Niti ne razmišljam pretirano o tej možnosti. Imam hrano, imam stanovanje in imam družbo. Rabim še kaj več? S cimro celo popoldne debatirava o tem, kaj bova počeli med karanteno, da se ne bi dolgočasili. Razmišljava, kaj vse bova kuhali, katere filme pogledati. Zvečer je predsednik vlade razglasil alarmno stanje, jaz pa zaspijem dokaj mirna.

Prazna Sevilja (foto M. A. García-Magariño).

V soboto so se začeli vrstiti številni ukrepi vlade glede prepovedanega druženja, zaprtja lokalov ipd. Omenijo tudi, da se bo država začela zapirati. Minister poziva Slovence v Španiji, da se vrnejo v Slovenijo. Najbrž samo turisti. Ne razmišljam pretirano o tem, dokler me prijateljica ne vpraša, če imam urejeno zdravstveno zavarovanje in da v kolikor ga nimam, naj se spravim kar se da hitro domov. Pa imam to urejeno? Srčni utrip mi pospeši. Kličem na asistenco AS, kjer imam sklenjeno zavarovanje za tujino, ki pa v primeru razglašene pandemije ne velja. Kličem na ZZS, ni odgovora. Kličem na NIJZ, brez odgovora. Koga še lahko povprašam? O vprašanju oditi ali ne, sem pisala v skupine na socialnih omrežjih, kjer so me ljudje bolj ali manj napadli z različnim komentarji. Eni so zagovarjali naj se čim prej 'spravim' domov, drugi da naj ostanem, kjer sem, če ne želim povzročiti več škode kot koristi sebi in vsem okrog sebe. Nisem zadovoljna z deljenim mnenjem, zato zvečer pokličem slovensko ambasado v Madridu. Gospa na drugi strani

telefonske linije mi poroča o tem, da se je pogovarjala z več mladimi in da se jih je precej odločilo za vrnitev. Pove mi, da v kolikor se odločim za vrnitev, moram do ponedeljka že biti na poti, ker potem to več ne bo možno. Španija bo omejila zračni promet, druge države ne bodo sprejele več letov iz Španije ipd. Ker se mi je ta opcija zdela kratkomalo neizvedljiva, veliko bolj stresna (iskanje letov, prevoza, selitev, kam s stvarmi itd.) in pa tudi nevarna za zdravje, sem ostala pri svoji odločitvi, da karanteno preživim v Sevilji.

Objave na socialnih omrežjih mi res niso pretirano pomagale pri odločitvi, sem pa preko tega navezala stik z večimi, ki so se znašli v podobni situaciji kot jaz, tako v Španiji kot tudi drugod po Evropi. Smo si podelili mnenja in prav pomirjujoče je bilo slišati nekoga, ki se strinja s tvojo odločitvijo. Vse dobro in prav. Nedeljo sem preživela bolj "na off", ker pač možgani po vsem tem stresu niso bili sposobni kakih miselno bolj zahtevnih aktivnosti. V ponedeljek začnem s prvimi študijskimi obveznostmi na daljavo. Čakam še preostale profesorje, da javijo načrt za prihodnjih 14 dni. Prvi teden sem preživela, dobesedno, od jutra do večera za pisalno mizo. Zaradi številnih zaposlitev in nalog je čas hitro minil, tako da je bilo bolj malo prostora za negativne misli. Skušala sem se oddaljiti od novic in spremljanja v nebo vzpenjajočih se cifer potrjenih primerov, ampak so prijatelji in znanci poskrbeli, da mi noben podatek in nobena novica ni ušla. Vse je kar na enkrat zanimalo, kako sem in ali pridem domov in zakaj tako in zakaj to in zakaj tisto. Pa veš, da je Španija takoj za Italijo po številu potrjenih primerov? "Sem slišala, da mate precej pestro tam." "Si prepričana, da ne bi raje prišla domov?" "Imaš dovolj hrane?" "Ti je dolgčas?" Zdelo se mi je, da vedno znova ponavljam isto zgodbo in prav naveličala sem se je že. V redu sem, ne skrbet. Ne, ne hodim iz stanovanja. Ja, imam dovolj hrane. Ne, nisem v Madridu, kjer je žarišče. Ne, nimam maske in rokavic. Ja, imam razkužilo. In tako naprej in tako naprej v neskončnost. Zelo bi bila hvaležna, če mi tega ne bi bilo treba govoriti vsem,

ker me dela nervozno in vzbuja v meni nepotrebne skrbi. Skrbi, ki mi v tej situaciji prav nič ne pomagajo.

Katedrala v prazni Sevilji (foto M. J. López).

V petek (20. 3.) zjutraj je pred predavanji napočil čas za prvi izhod iz stanovanja. Težko opišem veselje, ki sem ga čutila, ko sem si po enem tednu menjavanja pižame in trenirke priložnostno oblekla kavbojke. Šla sem namreč do lekarne po določene malenkosti in v trgovino po nujne stvari, kot npr. svež kruh, sadje in zelenjavo. V lekarno ne moreš vstopiti. Naročilo predaš preko majhnega okenca na varnostni razdalji. Gospa mi je lepo mirno svetovala in nato sva še na hitro pokramljali glede smiselnosti nošenja mask in rokavic. Sem rekla, da grem na prvi nakup v trgovino po enem tednu, brez rokavic, ker jih pač nisem uspela kupit. Pa mi je prijazno svetovala, da če mi jih ne ponudijo pri vходу v trgovino, naj jih grem iskat na oddelek s sadjem in zelenjavo. In tako sem tudi storila. Prva postaja: sadje in zelenjava. S sabo sem imela svojo vrečko, da sem se izognila uporabi nakupovalne košarice. Nadela sem si rokavice in začela z nabiranjem, pri čemer sem opazila, da pred mano stoji starejša gospa (zagotovo jih je imela 70 ali več) brez maske, brez rokavic in se brezbrizno dotika vsega sadja in zelenjave, ki je bilo na razpolago. Zamislim se, kako neodgovorno od nje, ko pa se jaz tu trudim, z rokavicami in varnostno razdaljo, ne samo da zaščitim sebe, temveč tudi druge, še posebej tiste iz rizičnih skupin, kot npr. ta starejša gospa. Najbrž je bila ena tistih trmastih babic, ki si ne dajo povedati stvari in si mislijo, da so že preživele marsikaj hujšega, kot je ta virus. Ker si je ne upam ogovoriti, tiho nadaljujem z nakupovanjem. Na policah je bilo bolj ali manj vse, kar

sem potrebovala, razen kruha je bilo bolj malo. Sem iskala kak polnozrnat kruh, pa ga ni bilo. Tudi police s toastom so bile prazne, na njih pa obvestilo, da si prizadevajo, da bi vselej bilo na voljo to, kar stranke potrebujejo. Na hitro pograbilim nekaj sveže pečeni štručk in se odpravim na blagajno. Ljudje v vrsti so bolj ali manj upoštevali varnostno razdaljo, nekateri celo pretirano, njihovo izmikanje je bilo že komično. Pot domov je minila prehitro, saj živim le 50 m stran od trgovine. Postala sem pred vrati in si zaželela, da bi še ostala kak trenutek ali dva več na ulici, na 'svežem' zraku, pa se mi je žal že mudilo na predavanju.

Po študijsko obarvanem vikendu me je v ponedeljek zjutraj pričakalo elektronsko sporočilo slovenske ambasade v Madridu. Javili so mi, da imam možnost, da se v četrtek popoldne (26. 3.) vrnem z letalom iz Madrida direktno v Slovenijo. Ni me zanimalo. Nato prejmem še dve sporočili z istim namenom, enega z mednarodne pisarne univerze, drugega s fakultete. Posredovali so mi ga tudi številni znanci in prijatelji, ki so imeli v mislih ubogega dekliča, ujetega v Španiji. Pa mi je res tako hudo? Bi bilo res toliko boljše iti domov? Kako lahko sploh pridem do Madrida? Kako zelo nevarna je lahko pot do letališča v Madridu? Kaj bo, ko pridem v Slovenijo? Preusmerim misli v študijske obveznosti in se do večera ne ukvarjam s to mislijo. Pripravljam si večerjo, ko me kliče prijateljica in pravi, da naj se pozanimam o kaznih v Španiji za kršenje karentene, saj so le-te baje astronomske. Vpraša me še, ali vem za obrazec, ki ga baje potrebujem, da lahko grem v trgovino. Nič ne vem o tem. Stisne me. Potem mi piše druga prijateljica, če je res to, kar pravijo po televiziji (izjava nekega Slovenca v Kataloniji), da ne smemo na ulice, niti v trgovino. In potem se tako vrstijo še številna sporočila eno za drugim, jaz pa si želim, da bi lahko odgovorila vsem naenkrat, da ne vem. Da kolikor sem spremljala situacijo, ni bilo tovrstnih ukrepov in da od mene tega še zaenkrat nihče ni zahteval. Prav tako se mi zdi nesmiselno zahtevati izpolnjen natisnjen obrazec v času pandemije, ko marsikdo sploh nima

dostopa do tiskalnika, npr. jaz, kaj šele starejši, ki mnogi med njimi nimajo niti računalnika, kaj šele, da bi si tiskali takšne obrazce. Začnem dvomiti o vsem. Imamo res tako pravilo? Nimam denarja, da bi plačala take kazni. Pa najbrž bodo že razumeli, da nimam tiskalnika.

Iščem in iščem informacije o ukrepih in predvidenih kaznih za kršitve in ne najdem stvari, ki bi to potrdile. Sem si mislila, da najbrž gre za kak strožji ukrep, vezan zgolj na specifične regije, v Španiji namreč visok nivo decentralizacije precej vpliva na razplet stvari. Tako kot se je decentralizacija države odsevala v reakcijskem času odgovorov na aktualno stanje, tako se to pozna tudi sedaj pri nadaljnjem razvoju, kljub temu da razglasitev alarmnega stanja širi kompetence centralne oblasti. V vsej tej zmedi vprašam prijatelje v Španiji, kako so se odločili, če bodo izkoristili ponujeno priložnost, da se vrnejo domov. Dva sta se odločila, tri pa ostajajo. Ena v Kartagini in dve v Sevilji. Dokler imam predavanja in družbo, torej dokler se ne dolgočasim, ne bom niti razmišljala več o vrnitvi v Slovenijo. Vem, da je prihodnost precej negotova in da v tej situaciji nihče ni povsem prepričan, kaj je prav in kaj ne, ampak jaz sem se odločila, da ostanem. In želela bi si, da bi to drugi razumeli, ali pa vsaj spoštovali mojo odločitev in mi nehali vsiljevati svoje predloge.

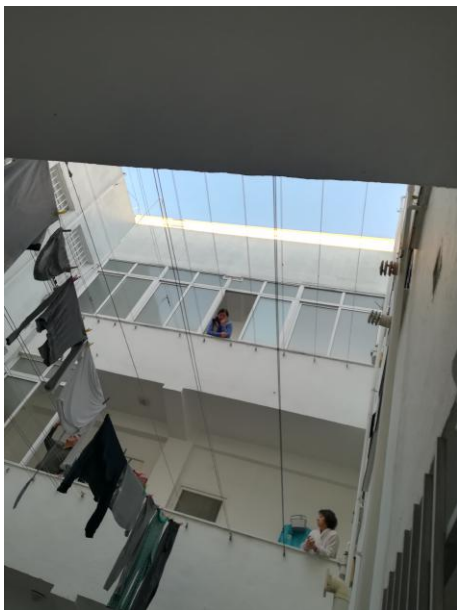

Pogled skozi okno. Desno pristaniška infrastruktura (foto E. Kotnik).

Dnevi minevajo hitro, saj so profesorji dobro poskrbeli, da se nimamo časa dolgočasiti. Študijske obveznosti se nadaljujejo, datumi oddaj seminarских in drugih nalog ostajajo enaki. Nekateri profesorji so se opogumili za predavanja preko spleta, drugi ostajajo pri bolj starokopitnih metodah. Eden izmed profesorjev se je odločil, da bo z nami delil zapiske, v katerih vztrajno ponavlja, da bomo določene stvari predelali, ko se vrnemo v šolske klopi. Kakšen optimizem. Vprašamo, če obstaja možnost video konference, pa pravi, da je nemogoče, ker je v razredu veliko tujih študentov, ki so se vrnili v svoje države in bi sedaj zaradi časovne razlike bilo kratkomalo nemogoče uskladiti. Potem ga prosimo, če bi lahko predavanja posnel, pa je rekel, da bi v takem primeru preprosto prebral zapiske, kar pa ni veliko boljše kot sami zapiski. Potem so tu profesorji, ki so predlagali goro literature, ki jo je potrebno prebrati, potem pa se bomo na predavanjih, po 'krajšem' premoru pogovorili o predelanem. Obstajajo tudi profesorji, ki po dveh tednih študentov še niso obvestili o kakršni koli zadolžitvi, poteku predavanj. Najbolj zanimiv primer, ki so ga imeli tukajšnji sošolci s filologije, pa je bil odgovor profesorice, da ona se pač ne misli snemati, ker ni filmska igralka. Šalo na stran, moram priznati, da sem jaz pri tem imela veliko sreče. Profesorji, razen izjeme, ki sem jo omenila, so se dobro prilagodili dani situaciji. Mnogi so se po mojem mnenju celo preveč potrudili, da nismo bi bili prikrajšani za kakršno koli informacijo. To so tisti, realisti, ki se zavedajo, da se bo karantena zagotovo še podaljšala. So profesorji, ki jim je bolj ali manj vseeno, in tisti, ki jim je dejansko mar za študente in za njihov študijski napredek. Slednji s svojimi predavanji vnašajo nekaj normale, rutine v to kaotično stanje in ravno tem sem še posebej hvaležna.

Od vseh načrtovanih aktivnosti s cimro, sva jih izpeljali samo nekaj, ker ni bilo časa. Kadar se zbudiva pravočasno, skupaj zajtrkujeva, potem pa vsaka s svojo skodelico kave v 'svoj brlog' do kosila. Ne glede na obveznosti pa si vsak večer ob 8. uri vzameva čas in se na balkonu pridruži-

ploskanju v podporo zdravstvenim delavcem. Prvi dnevi so bili bolj klavrni (v pri-merjavi s sosednjimi bloki, kjer je situacija včasih precej živahna), ker se sosedje niso pridružili ploskanju. Najprej sva ploskali samo jaz in cimra, potem se je pridružila gospa iz 4. nadstropja, danes pa bo že kak teden od prvega skupinskega ploskanja v atriju. Po ploskanju na balkonih se vsi prestavimo na notranje balkone in tako se ploskanje nadaljuje v atriju. Gospod iz 6. nadstropja vsak večer zapoje dve, tri ali štiri kitice kake ljudske pesmi, ki jih sosedje pospremijo s tradicionalnim ploskanjem v ritmih flamenka. Zaenkrat se še ni opogumil kdo drug, da bi zapel, ampak kljub temu nam gospod vsak večer z veseljem zapoje, mi pa mu prisluhnemo. Ne zberejo se vsi sosedje, nekateri odprejo le okno in poslušajo v temi. Po kiticah se včasih razvije krajša sosedska debata, v kateri s Patricio ponavadi ne sodelujeva. Je pa vsekakor to ena izmed navad, ki mi polepša dneve v karanteni.

Sosedje v atriju. Druženje po ploskanju (E. Kotnik).

Tako preživljam dneve z razgledom na pristanišče ob kanalu Guadalquivirja v Sevilji. Ulice so tukaj bolj ali manj prazne. Avtobusi se vozijo prazni. Tu pa tam kak avto, morda dostava, smetarji in pa policisti, ki nadzorujejo (ne)upoštevanje pravil socialnega izoliranja. Sevilja je utihnula. Če bi mi kdo to rekel še pred kakim mesecem ali dvema, bi se mu

smejala. Sevilja, prestolnica Andaluzije, je sicer eno najbolj živahnih mest, kar sem jih imela priložnost obiskati. Živahno, družabno, sproščeno. Pravi-jo, da Andaluzijci živijo na ulicah- in bo držalo tako. Nešteti lokali in restavracije so venomer polni. Tukaj se zajtrkuje, malica, kosi in večerja. Med pavzo 'skočijo na kafe' ali pa na majhno pivce. Po predavanjih, službi se dobijo s prijatelji, kolegi na pijači, da pokramljajo o dnevu. Nato se mnogi vrnejo na ulice še po večerji. Neizmerno sem hvaležna, da sem doživela živahno Seviljo, kar v teh 'mrtvih' trenutkih še posebej cenim. Včasih s cimro z balkona opazujeva ljudi, ki se sprehajajo po ulici. Neverjetni so. Od tistih, ki pse po novem sprehajajo petkrat na dan, do tistih, ki s prazno vrečko hodijo okrog, češ da gredo v trgovino. Nato pred trgovino postanejo, se skrijejo med drevesa in tam malo počakajo, nato pa se vrnejo v smeri, od koder so prišli. Opazovali sva ljudi, ki so odlaganje smeti spremenili v prav posebno izkušnjo in vsako stekelnico posebej vržejo v zabojnik, da si tako podaljšajo čas na ulici. Potem sva opazovali smetarje, kako brezbržno v naglici opravljajo svoje delo. Tako sem postala dovzeta za marsikatero stvar in spremembo, kar prej nisem bila. No, morda pa se preprosto in povsem nehote spreminjam v 'gospo z balkona'. Ker se je pač življenje odvijalo tako, kot se je.

Danes, v petek, 27. marca je v Španiji potrjenih 64.059 primerov (7871 več kot pred 24h), od tega kar 19.243 v Madridu in 12.940 v Kataloniji. V Andaluziji je zaenkrat potrjenih 3.793 okužb (kar je skoraj 400 več kot včeraj). V Sloveniji pa 632 okuženih. Pa toliko in toliko mrtvih. V Španiji je bilo število novookuženih in mrtvih ta teden prvič večje kot v Italiji. Kaj pa pozdravljeni? Je kaj pozitivnih novic? Zanimivo, kako od prijateljev iz Slovenije vedno dobim samo negativne novice. Moji prijatelji v Sloveniji spremljajo dogajanje v Španiji še zame, zato sploh ne rabim spremljati novic. Je res, da je že toliko okuženih? Kaj ti veš, kaj se dogaja v Španiji? Jaz bi na tvojem mestu pobegnila od tam. Želela bi si kaj pozitivnega. Vem, je situacija kritična in da bo samo še

hujše, ampak trenutno to, kar rabim, kar rabimo vsi, je nekaj optimizma. Dnevi, ko sem bolj dosledno sledila dogajanju in rastočim številom, so dnevi, ko sem se počutila slabo. Bila sem brez volje, razdražena. Nisem imela volje, da zjutraj vstanem iz postelje. Zato sem se odločila, da se oddaljim od medijev ali zapisano drugače- poskusila bom filtrirati vse informacije tako, da si jih ne bom preveč 'jemala k srcu'. Takšna je realnost in še hujše bo. Potrebno se bo privaditi na tovrstne novice in reagirati bolj racionalno, vendar ne povsem brez sočutja. Ampak vseeno, ali ne bi bilo boljše, če bi se govorilo tudi o pozitivnih stvareh?

Prazna Sevilja. Center (foto E. Briones).

Kaj mi najbolj manjka? Moje podeželje. Moja vas. Moja družina, široko dvorišče in velik vrt. Varnost. Pomankanje narave sem prej nadomeščala s sprehodi ob kanalu Guadalquivirja ali pa v parku Marije Luise. Zdaj pa še iz stanovanja na sprehod ne smem. Manjka mi gibanje, ampak to najbrž vsem. Od sedenja me boli hrbtenica, od uporabe računalnika bolijo oči. Želela bi si prebrati kak članek in knjigo v fizični obliki, pa ne morem. Ampak to so malenkosti. Ni mi slabo in potrudila se bom, da kar se da produktivno izkoristim dano situacijo. S prijatelji ohranjam stike preko socialnih omrežij, družino in stare starše vidim preko video klicev. Deda mi pravi, da je jezen na mamo, da me je februarja 'spustila nazaj', jaz pa mu venomer odgovorim, da ni bila kriva mama, da je kriva radovednost in želja po izkušnjah, ki me je gnala nazaj v Španijo. In če sem imela tako veliko željo, da se vrnem, bom tukaj tudi ostala.

Eva Kotnik, študentka na izmenjavi v Sevilji

(Po)beg iz raja: pogled na COVID-19 iz ladijske kabine

Pandemija. Sem "rizična populacija". Tako me zadnjih nekaj dni poudarjeno naslavljajo. V ta demografsko-zdravstveno-medicinski predalček me uvrščajo ne zaradi mojih 65+ let, temveč zaradi realne možnosti, da - ob vnosu korona virusa COVID-19 v (ostarelo) telo - te bolezni ne bi prebolel.

Enkrat na leto si "privoščim" kaj eksotičnega. Denimo: KRIŽARJENJE. Hedonist? Morda ... a, potovanja so mi v krvi. Povsem se sprostim, če ob/nad/pod menoj (s)teče/se odvrti pokrajina/planet. Kot geografa - vizualca me že od nekdaj mika ponoviti poti, ki so jih pred 500 plus/minus leti načrtali znameniti morjeplovci, raziskovalci in konkvistadorji: Kolumb, Da Gama, Cabral, Cortez, Balboa, Pizzaro, Magelan, Cook, Tasman, Darwin, Humboldt... Nekaj ponovitev teh smeri je že za menoj. Letošnji načrt je bil: ponovitev (dela) smeri, ki jo je načrtal morjeplovec James Cook med leti 1768 in 1771. Moja pomorska odkritja bi naj bila izpeljana v obratni smeri njegove: Nova Zelandija - Melanezija - Mikronezija - Polinezija - ZDA. Torej: enomesečno prečkanje Tihega oceana od zahoda proti vzhodu - z 12 postanki na tamkajšnjih otokih. Potovanje sem izbral iz kataloga ladjarja Holland America in zaprosil turistično podjetje Pozejdon, da mi nameni skromno ladijsko kabino na MS Maasdam (da, krščena je kot sir, a lukenj na njej (še) ni videti, čeprav je bila v Tržiču (Monfalcone) splovljena že "davnega" 1993. (<https://www.cruisemapper.com/ships/ms-Maasdam-670>).

Agenciji se je zdela načrtovana pot ladje zanimiva in jo je, v delu, promovirala kot lastno ponudbo ("Dragulji Južnega Pacifika in Nova Zelandija"). V nekaj tednih je dva ducata poznavalcev odličnih produktov podjetja vplačalo akontacijo in s tem zavezalo agencijo, da "zaseže" sedeže na letalih družbe Qatar na relaciji Zagreb - Auckland. Sam sem si omislil letalsko povezavo drugače. Izpeljati sem jo želel v odhodu in povratku preko zahodne hemisfere. In to ob unovčenju dobrih 100.000 milj, pridobljenih

na podlagi preteklih letalskih prevozov. Iz Benetk preko Pariza, Los Angelesa in Sydneya sem v dveh dneh, pravzaprav treh - zaradi datumске meje, prispel na izhodiščno točko. O influenci, ki je v februarju kosila življenja na relativno omejenem območju Kitajske, nihče ni resno razmišljal. Skrbele so nas le ošpice, ki so zajele nekatere pacifiške državnice in katerih odgovorni so ladijskim potnikom prepovedovali izkrcanje v njihovih pristaniščih. Nekateri sopotniki s štajerskega konca so se dali cepiti.

Glede na naravo medija, ki bo objavil ta zapis, moram uvodoma dodati nekaj empiričnih parametrov moje poti in se nazadnje, zaradi upravičene trendovske angažiranosti večine bralcev, posuti z pepelom. Izhodišče poti, Auckland, se nahaja 160 poldnevnikov vzhodno in 83 vzporednikov južno od Ljubljane. Zdi se mi, da lahko upravičeno zapišem, da je največje mesto Nove Zelandije "na drugem koncu sveta". Merjenje časa na Novi Zelandiji prehiteva ljubljansko za 12 ur, v Francoski Polineziji pa čas za 11 ur zaostaja za srednjeevropskim.

Seštevek kilometrin je moji predvideni varianti namenil 45.851 km, nazadnje se je izkazalo, da sem preživel v zraku in na morju 49.903 kilometrov. Greta z menoj zagotovo ne bi bila zadovoljna, pa tudi "naša" Petra Matos ne! Na podlagi izračunov, ki jih ponuja Air France, sem samo jaz na tej poti obremenil naš planet s 3.5 tonami toplogrednih plinov, celotna skupina pa s 93.170 kg CO₂. Morda bi se moral že v Santa Monici (v Los Angelesu sem imel pol dneva "prosto") zamisliti ob mnenju distributerke avtobusnih prevozov, ki mi je, v diskusiji o globalnem segrevanju in COVID-19, dejala: »... we have screwed-up our planet and now we have to fix it somehow".

Turistično potovanje oziroma križarjenje je v prvih dneh marca 2020 potekalo skladno s programom. Stvari so se začele zapletati pred prihodom na Fidži. Kapitan ladje, 65-letni Nizozemec Peter van Maurik (klicali so ga PJ), ki je bil s soprogo, lepo Molučanko, na svoji zadnji plovi, nas je na prvi slavnostni

večerji seznanil z dejstvom, da predvidenega postanka v državnici Niue (Alofa) ne bo. Bojda se je ob zadnjem neurju podrl pomol za pristanek ladijskih čolničkov - tenderjev, obenem pa naj bi pred kratkim poginil tudi pes, ki je bil v službi carinske uprave (strogi zakoni za vnos hrane z ladij veljajo v vseh pristaniščih Pacifika). Program na vseh treh otokih Fidžija (Suva, Savu Savu in Dravuni) je potekal kot predvideno.

Otok Dravuni, Fidži: 2.5 km², 480 prebivalcev, nadmorska višina 142 m, osnovna šola od leta 2006, peščene plaže 3.2 km, od 2018 je otok zakupljen za goste ladjarja Holland America (tedenski obiski v sezoni): kopanje/sončenje; obisk tropskega gozda; nakup izdelkov domače obrti (foto: A. Gosar).

Morda bi morali že takrat razumeti namig glasbene skupine The Fijians, ki nas je na pomolu glavnega mesta v reggae ritmih pozdravila, odpela nekaj "domačih", a tudi - ob izkrcanju naše skupine - zapela pesem "If Tomorrow Never Comes". Na poti proti Tongi nas je namreč dohitela vest, da je kralj Tonge 'Aho'eitu Tupou VI prepovedal vstop v ozemelske vode države vsem "križarkam" za 30 dni. Takrat se je že "odpletala" COVID-19 zgodba z ladjo »Diamond Princess« v Yokohami (s šestimi Slovenci), pričela se je drama ladje "Grand Princess" pred San Franciscom in nadaljevalo se je brezciljno križarjenje MSC "Meraviglia" po zahodnih Karibih, na kateri je bila tudi desetina potnikov agencije, s katero smo potovali sami. Z grenkim nasmeškom smo sprejeli vest, da treh pristanišč, ki so predvidena v programu, ne bomo obiskali. Kapitan je poskušal dvigniti moralo s stavkom:

» ... you will see some islands in the distance, but you will definitely see a lot of sea. Mislim, da mu s tem "joke-om" ni ravno uspelo razvedriti 1259 potnikov na ladji. Kot geograf sem pričakoval, da med Melanezijo in Polinezijo ni kopnega, a me je realnost, skladno z napovedjo kapitana, podučila o nasprotnem. Pacifik se je v teh štirih dneh predstavil s stotinami neobljudenih in neimenovanih otokov.

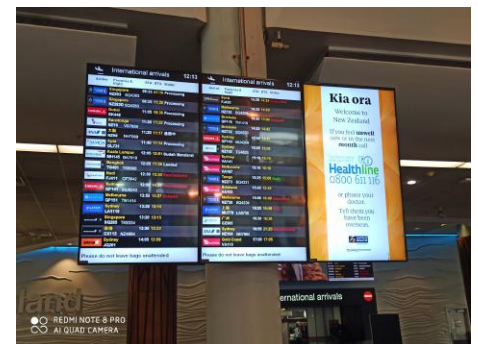
Po štirih dneh plovbe in prečanju datumske meje (pridobil sem certifikat in kupil ustrezno majico!) smo se izkrcali na Cookovih otokih - pravzaprav na največjem otoku države - Rarotongi. Za razumevanje poteka burnega dogajanja v naslednjih dneh je potrebno omeniti, da gre za suvereno, demokratično državo 15 otokov, ki je v "svobodni povezavi" z Novo Zelandijo. Ob povratku na ladjo - s kopanja in sončenja na tropskem, rajskem Muri Beach-u, nas je dohitela novica, da je Francoska Polinezija (predvideni postanki Bora Bora, Morea in Papeete/Tahiti) zaprla svoje ozemelske vode do konca junija. Potek nadaljnega potovanja je postal nenadoma povsem nedorečen in odvisen od odločitev ladjarja v Seattle-u in oblasti na Cookovih otokih. V pričakovanju navodil se je kapetan odločil, da bo ostal v trenutnih ozemeljskih vodah (posredno novozelandskih). Ladja je vso noč krožila okrog Rarotonge. Jutro je prineslo odločitev: potnikom, ki so se nameravali izkrcati na Tahiti-ju, se omogoča, da se v naslednjih dveh dneh izkrcajo na Rarotongi, ali pa da z ladjo nadaljujejo (še) sedemdnevno križarjenje (brez pristajanja) do ameriškega Hila na Havajih. V vsakem primeru jim/nam bi bil ladjar pripravljen povrniti del stroškov. Takrat se je med potniki že razvedelo o izrednih razmerah v ZDA in Sloveniji. Pot v Ameriko in od tam v Ljubljano (beneško letališče so zaprli, kmalu za tem tudi ljubljansko) bi lahko bila zame "nedokončana zgodba". Običal bi (lahko) na Havajih ali kje na kontinentu, saj so bile letalske povezave z Evropo negotove. Odločil sem se, da se pridružim odločitvam, kakršne koli že bodo, vodstva turistične skupine agencije Pozejdon. Ob sprejeti

odločitvi me je še nekaj časa grizla vest, posebno še, ko mi je sin po SMS-u hudomušno zapisal, »... naj zakupim hišico ob Muri Beach-u, kjer se mi bosta z materjo pridružila«. Glede na doslej znane karakteristike namreč vemo, da se delovanje korona virusa upočasni ob višjih zunanjih temperaturah zraka (nad 26 stopinj Celzija) in relativno visoki vlažnosti (nad 90 %). In taki, tropski vremenski pogoji so na Rarotongi.

Morda je dejstvo, da sodim trenutno v "rizično skupino", privedlo do omenjene osebnostne odločitve. V desetletjih poprej bi morda pristal na nedorečeno avanturo, ki bi se obetala. A tokrat tudi izkrcanja z ladij v pristaniščih ZDA ladjar ni mogel zagotoviti (takrat je pred San Diegom obtičala že naslednja "križarka"). Morda se je v podzavesti oglašala Avsenikova: »... ne išči sreče drugod kot le doma«. (Melanholija starostnikov je znana!). Odločitve Matjaža Tomaniča, direktorja agencije in mojega študenta iz Turistice v Portorožu, in Andreja Klemenaka, vodiča in študenta geografije izpred 20 let, ko sem tudi sam še gulil stole oddelka, so bile preudarne in - predvsem(!) - uresničljive. Padla je odločitev, da se izkrcamo, preživimo tri dni na tem rajskem otoku, na Rarotongi, in se nato "vtirimo" v program, ki je bil predviden za štajersko skupino: New Zealand Airlines iz Rarotonge v Auckland in Qatar Airlines na relaciji Auckland - Doha - Zagreb. Zagotovo sem se za preklic moje individualno načrtane smeri povratka odločil tudi zaradi odlično in inovativno vodene štajerske skupine. Poleg njenega utečenega delovanja (ogled muzejev domorodnih kultur, panoramski razgledi, prijazni, celo prijateljski odnosi z udeleženci) sta ob vsaki priložnosti dala vodenju nekaj, kar je prišlo iz njenega srca in/ali iz vedenja/poznavanja okolja: na ladji sta dnevno razdeljevala programska izhodišča za naslednji dan (z dodatkom splošnih informacij o geografskih in zgodovinskih posebnostih regije), prevajala sta ponudbo večernega menuja, v času dnevne plovbe sta organizirala predavanja, znala sta ubrano, ob primernem času in namenom ustrezno zapeti (in tudi zaigrati na

orgle v anglikanski cerkvi), ohranjala sta osebni stik z vsakim v skupini. Izstopajoče, netradicionalne programske točke so med drugim bile tudi: obisk pri hrvaškem vinarju iz Starigrada na Hvaru, kuhanje "kave" na Fidžiju in tamkajšnje kopanje pod slapom, obisk osnovne šole in v tropskih pogojih vzpon na enega od vrhov tamkajšnjih otokov, organizacija staroselskega kulturnega večera (in večerje) idr.

Nisem niti na veliko spraševal, kako je Matjažu in Andreju uspelo pridobiti zame sedeže na letalih, ki so bili prepolni Evropejcev in ki so vsi hiteli k svojim koreninam. Le čudil sem se, da jima je z lahkoto uspelo stopiti tudi v stik s slovenskim veleposlaništvom v Zagrebu, ki je zagotovilo transfer do hrvaško-slovenske meje. Ta je bila 18. marca 2020 že skoraj hermetično zaprta, zagrebško letališče pa tik pred tem, da se zapre.

Oglasna deska na aucklandskem letališču (AKL) - prihodi letal: (še)le 15. marca 2020 se je zasvetil opozorilni napis (poprej marketinški oglasi), ki daje slutiti, da je tudi na Novo Zelandijo "zašel" korona virus - COVID-19 (foto: A. Gosar).

Pandemija. Ta zapis zaključujem tretji dan po povratku iz "južnih morij" in rajskih otokov, ko v logaški karanteni čakam na eventualno napoved influence COVID-19. Za "rizično skupino" velja, da se pri korona virusu prvi znaki suhega kašlja pojavljajo po petih ali šestih dneh. Trenutno torej ne vem, ali sem ali nisem (o)kužen. Ne vem, ali bom kot "rizična skupina" pristal na "prepihavanju" v bolnici ali ne. Ostaja pa dejstvo, da je za menoj pester mesec doživetij, ki mu ne gre oporekati množice novih spoznanj, radikalnih rešitev in tovarištva, ki so

Poročila

se spletla med Pozejdonovim vodstvom, veselimi Štajerci in "profesorjem". Povsem nenačrtovano sem obkrožil planet. Bil sem potnik na trenutno najdaljšem komercialnem poletu. Užil sem večetičnost in umirjenost življenja v deželi dolgega belega oblaka - Aotearoi. Pozdraviti znam v nekaterih jezikih južnih morij - recimo: bula, bula (Fidži), kia ora (Nova Zelandija) in kia orana (Cookovi otoki). V "težavnih razmerah" sem uspel osvojiti 142 metrov visoki vrh otoka Dravuni. Panoramo rajskih plaž in podobe avtentičnih oblačil, obrazov in tropskih rastlin sem uspel fotografsko dokumentirati. Nikoli v življenju nisem pojedel toliko morskih rakcev kot v teh 14 dneh na MS Maasdamu. A, večina rajskih otokov, predvidenih v programu potovanja, je žal ostala neznanka. Seveda z izjemo rajskih otokov Fidžija in Cookovih otokov (Rarotonge). Še bo treba iti na Južna morja!

"Kia Korona".

dr. Anton Gosar, zaslužni profesor

P. S. Iz pravno-formalnega gledišča je bilo opisano turistično potovanje polomija. Udejaniti ni bilo mogoče niti polovico predvidenega programa. Ne gre kriviti turistične agencije ali/in vodstva potovanja. Prav nasprotno! Za izpeljavo dela programa v času korona virusa sta predvsem oba odgovorna vložila nadčloveške napore, da sta nam predstavila paradiz tihomorskih otokov, njihovih prebivalcev, zgodovine in klime ter nas varno pripeljala v zavetja naših slovenskih domov. Lahko bi se zgodilo tudi drugače. Slabše.

Ko slovenska zima ni dovolj

V začetku marca, tik preden je Slovenijo in Evropo zajela nesreča, sem se odpravil na dolgo načrtovani obisk finskih prostranstev v bližini arktičnega kroga. Čeprav je imel izlet povsem prostočasno poslanstvo, je geografska dimenzija zgodnje laponske pomladi običajnemu Slovencu vendarle zelo drugačna in zelo zanimiva. Ko se dolžina dneva močno približa dolžini noči in ko Sonce po nebu sledi poti, ki jo pri nas ubere v decembru, se prebudi od dolge teme zaspana in letos na srečo tudi na debelo zasnežena pokrajina, kjer med prečenjem zaledenelih jezer, barij,

močvirij ter gozdov, poleg obsežnih prostranstev, kljub prebujenju še vedno izstopata belina in tišina.

Zgodnja pomlad na Laponskem je zelo drugačna in zelo zanimiva (foto M. Ogrin).

Sedemdnevno prečenje Finske na smučeh od vzhoda proti zahodu, uradno imenovano Rajalta Rajalle Hiihto (<http://www.rajaltaarajallehiihto.fi/en>), je potekalo v okviru vsakoletne organizirane prireditve, ki bo kmalu nosila štiri križe. Slovenski udeleženci so stalni gostje tega dogodka, glavni »spiritus movens« v Sloveniji je prekaljen tekač Iztok Kordiš, ki sodi tudi med najbolj izkušene udeležence in poznavalce vsega o vsem, povezanega s to prireditvijo. Dnevni ritem se v manj kot enem dnevu povsem spremeni in omeji na štiri glavne probleme: *sleeping, skiing, eating and waxing*. Gre za idealno kombinacijo antistresnih učinkovin, kar je poleg uživanja v teku na smučeh verjetno edina skupna točka udeležencev Evrope in Severne Amerike.

Domačinke Finke s toplim napitkom z imenom mehu (foto M. Ogrin).

Pregovorno racionalni in včasih malce samosvoji Finci, ki vsako leto na jug Laponske zvbijo vse skupaj preko 200 ljubiteljev smučarskega teka, celotno prireditev razdelijo na

štiri skupine, tako da dogodek ni podoben alpskim množičnim prireditvam. Štirim antistres učinkovinam pa vselej dodajo še eno... ne, to ni alkohol, pač pa prava finska savna – ki jo najdemo skoraj za vsakim vogalom (ali brezo) in nadomesti manko toplote tekom dneva tudi najbolj toploljubnim bitjem.

Matej Ogrin

Še nekaj utrinkov z Laponske (foto M. Ogrin).

Geografija Slovenije za gostujoče študente

Oddelek za geografijo Univerze v Ljubljani že več kot deset let aktivno sodeluje pri različnih bilateralnih in multilateralnih programih študentskih izmenjav. Med njimi velja posebej omeniti program Evropske unije za študentske izmenjave Erasmus (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students) in regionalni program izmenjav CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies). Prek obeh programov je v zadnjem desetletju oddelek gostil skoraj 200 študentov s šestintridesetih evropskih univerz, pri čemer število iz leta v leto narašča.

V okviru izmenjave morajo gostujoči študenti na Oddelku za geografijo opraviti del študijskih obveznosti. Geografija Slovenije spada med največkrat izbrane obveznosti/predmete. Priljubljenost predmeta ni presenečenje, saj predmet omogoča študentom, da поблиže spoznajo ključne geografske značilnosti gostiteljske države. Pri njem se seznanijo z naravnimi in družbenimi danostmi Slovenije, njihovim pomenom za pokrajinski kompleks ter pretekli, sedanji in bodoči razvoj države.

Pedagoški proces je sprva potekal v obliki individualnih konzultacij, z naraščanjem števila študentov pa je dozorelo spoznanje, da je nujno organizirati predavanja v angleškem

jeziku. Na pobudo sodelavcev Oddelka je bila v študijskem letu 2017/2018 organizirana prva serija predavanj o geografskih značilnostih Slovenije v angleškem jeziku. Predavanja so bila med študenti odlično sprejeta, zato je bilo sklenjeno, da se predavanja v angleškem jeziku nadaljujejo. Hkrati je bil predmet vključen v univerzitetno košarico predmetov, ki se izvajajo v angleškem jeziku. Pri izvedbi predavanj sodeluje enajst sodelavcev oddelka, ki so skupaj pripravili 15 predavanj. Vsako je namenjeno predstavitvi enega vidika geografije Slovenije.

V študijskem letu 2019/2020 predmet posluša 50 študentov iz programa Erasmus (21 v zimskem in 29 v poletnem semestru). Slaba polovica je geografov, preostali pa prihajajo z drugih oddelkov Filozofske fakultete oz. z drugih članic Univerze v Ljubljani. Trenutno se predmet izvaja v obliki videopredavanj v okolju ZOOM. Oddelek za geografijo je vsem gostujočim študentom, ki so se zaradi izbruha epidemije COVID-19 vrnili domov, omogočil, da vse obveznosti pri predmetu opravljajo na daljavo. Pri tem jim bo v veliko pomoč učbenik *Geography of Slovenia*, ki je tik pred izbruhom epidemije izšel pri Znanstveni založbi Filozofske fakultete. Kmalu po začetku predavanj so izvajalci ugotovili, da je eden ključnih problemov, s katerimi se soočajo tuji študenti, ki želijo podrobneje spoznati geografske značilnosti

Slovenije, pomanjkanje ustrezne literature v angleškem jeziku. Medtem ko o geografiji Slovenije obstaja več preglednih učbenikov in monografskih publikacij v slovenskem jeziku, primerne visokošolske literature v angleškem jeziku ni bilo. Izvajalci predavanj so naslednji logičen korak videli v pripravi ustreznega učbenika.

Učbenik je zasnovan kot kompendij, v katerem posamezni avtorji predstavljajo tisti del geografije Slovenije, s katerim se ukvarjajo raziskovalno in pedagoško. Učbenik sestavlja šestnajst poglavij. Glavni namen učbenika je, da na enem mestu zgoščeno in na razumljiv način študentom ponudi osnovne informacije o geografskih značilnostih Slovenije, hkrati pa jih usmerja k nadaljnjemu poglobljenejšemu študiju izbranih vsebin. Čeprav je učbenik namenjen predvsem tujim študentom na Oddelku za geografijo, je njegova uporabnost veliko širša. Domačim študentom geografije lahko služi kot izhodiščna ali dopolnilna študijska literatura pri predmetu Geografija Slovenije. Širša tuja in domača javnost pa lahko preko njega spozna nekatere geografske značilnosti Slovenije.

Boštjan Rogelj

Naslovnica in ena izmed strani v učbeniku Geography of Slovenia. Več na povezavi: <https://knjigarna.ff.uni-lj.si/si/izdelek/1945/geography-of-slovenia/>

